

BEVEZETÉS

RENNER JÁNOS

A Magyar Állami Eötvös Loránd Geofizikai Intézet első ízben bocsátja ki tudományos értekezéseket tartalmazó Közleményeit. A felszabadulás előtt körülbelül egy évtizeden át a Geofizikai Intézet évi Jelentéseket adott ki s azokban főként terepméréseinek eredményeit közölte. A Közlemények címen most meginduló sorozat a geofizikai mérőműszerek és műszerek fejlesztése terén elért újabb eredményekről kíván beszámolni. Helyet foglalnak ezenkívül a geofizika körébe vágó egyéb korszerű tudományos értekezések is.

Az 1919-ben Eötvös Loránd halála után megszervezett Geofizikai Intézet a felszabadulás óta nagy fejlődést ért el. A Geofizikai Intézet a két világháború közti időben csekély, 6—7 főnyi állandó munkaerővel végezte kutatómunkáját és a külső mérésekben ideiglenes munkaerők segédkeztek. Ebben az időszakban főként Eötvös-inga mérések, továbbá földmágnességi felvételek folytak s csak közvetlenül a második világháború előtt kísérletezett az Intézet más korszerű, főként szeizmikus és geoelektromos mérőműszerekkel. Az Intézetnek nem volt saját otthona, a Tudományegyetem Kísérleti Fizikai Intézetében nyert néhány szobában ideiglenes elhelyezést.

A felszabadulás után, különösen 1948 óta indult meg a Geofizikai Intézet nagyarányú fejlődése. Már Eötvös idejében nyilvánvaló volt, hogy a geofizikai kutatásoknak nemcsak tudományos jelentőségük van, hanem a nyersanyagfeltáráshoz is értékes segítséget nyújtanak. Maga Eötvös is tudatában volt a geofizikai kutatások gyakorlati jelentőségének. Míg azonban annakelőtte a geofizikai kutatások számára csak kevés anyagi segítség állott rendelkezésre, Népköztársaságunk Kormányzata évek óta teljes mértékben méltányolja e kutatások nagy fontosságát és ennek megfelelően bölcs előrelátással fejleszti a Geofizikai Intézetet. A Geofizikai Intézet fejlődése leginkább a következőkben nyilvánult meg: a tudományos és segédmunkaerők létszámának gyors emelkedése, újabb mérőműszerek bevezetése, műszerek és egyéb felszerelés beszerzése, a könyvtár és a dokumentációs tár kifejlesztése, laboratóriumok és műhelyek berendezése, gondoskodás megfelelő elhelyezésről, a gépkocsállomány kibővítése.

A Geofizikai Intézet jelenleg minden fontosabb korszerű geofizikai kutatási módszerre berendezkedett. Munkáját túlnyomórészt a külső terepen végzi, elsősorban nyersanyagkutatás céljából, ezenkívül kutató tevékenység folyik az Intézet központjában a mérési eredmények tudományos feldolgozása és kiértékelése, valamint a kutató módszerek és műszerek továbbfejlesztése érdekében. A legutóbbi években igen figyelemreméltó eredményt ért el az Intézet a szeizmikus és geoelektromos műszerek teljesen önálló megalkotásában és megépítésében, s ezek a külső terepmérésekben is kiváló-

nak bizonyultak. Ez az eredmény a laboratóriumi kutatók és a finommechanikai műhely dolgozói jó együttműködésének köszönhető.

Bár az Intézet súlyponti munkája gyakorlati jellegű, minden kutató tevékenységét szigorúan tudományos alapon végzi és nagynevű alapítójának, Eötvös Lorándnak szellemében nagy gondot fordít olyan tudományos munkálatokra, amelyekkel közvetve mozdítja elő a gyakorlati kutatások célkitűzéseit. 1949-ben és 1950-ben országos földmágnességi alaphálózati méréseket hajtott végre. 1951-ben 16 főalapponton elsőrendű graviméteres méréseket végzett korszerű graviméterrel s a műszernek repülőgépes szállításával. 1951 óta másodrendű gravimétermérések vannak folyamatban viszonylag sűrű hálózatban. Az Intézet Budakeszi mellett állandó földmágnességi regisztráló állomást tart üzemben. A Geofizikai Intézet keretébe tartozik az országos földrengésvizsgáló szolgálat is egy budapesti és három vidéki megfigyelő állomással. Az Intézet korszerű gravimétereivel a terepmérések téli szünetében több héten át folyamatos regisztrálást végzett a Nap és a Hold hatásának megfigyelése céljából. Ezzel kapcsolatban tanulmány jelenik meg a Közleményekben.

A Magyar Tudományos Akadémia a szomszédos baráti államok tudományos intézményeivel egyetértésben összekötő graviméteres és földmágneses méréseket tervez. E mérések végrehajtására is a Geofizikai Intézet van hivatva az Akadémia irányításával.

A Geofizikai Intézet kutatói munkájuk során elért szerény eredményeikről adnak számot abban a meggyőződésben, hogy ezzel — bár csekély mértékben — az alkalmazott geofizika haladását sikerült előmozdítaniok.

Az Intézet munkatársait Kormányzatunknak az Intézettel szemben megnyilvánuló bőséges áldozatkészsége odaadó, lelkes munkára kötelezi s ennek minden tehetségükkel igyekeznek megfelelni.

Felelős kiadó: Solt Sándor

Műszaki felelős: Rózsa István

Megrendelve: 1952. VIII. 12. — Imprimálva 1952. XII. 2. — Papír alak: 70.100.
A könyv azonossági száma: 865 — Ívek száma: 1/4. — Ábrák száma: —. — Példányszám: 500.

Ez a könyv az MNOSZ 5601—50 Á és MNOSZ 5602—50 Á szabványok szerint készült.

4884. Franklin-nyomda Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28.
Felelős: Ketskés János.